

Digimap for Schools

Ditectifs Lluniau

Paula Owens

Adnodd Addysgu Daearyddiaeth Cyfnod Allweddol 2

Dyma un o gyfres o adnoddau dysgu i'w defnyddio gyda Digimap for Schools. Cewch ragor o wybodaeth am y gwasanaeth hwn yn <http://digimapforschools.edina.ac.uk>

Digimap for Schools

<http://digimapforschools.edina.ac.uk>

Adnoddau Daeryddiaeth *Digimap for Schools*

Canllaw ar gyfer athrawon yw'r adnoddau hyn er mwyn rhoi gwybodaeth i'r dosbarth cyfan neu fyfyrwyr unigol yn uniongyrchol fel y bo'n briodol. Gallwch addasu'r lluo o syniadau sydd ym mhob gweithgaredd fel eu bod yn gweddu eich dosbarth a'ch disgyblion. Mae rhai adnoddau'n cynnwys dalenni gwaith i'w rhoi i'r disgyblion yn uniongyrchol.

Teitl: Ditectifs Lluniau

Lefel	Cyd-destun	Lleoliad
Cyfnod Allweddol 2	Cydweddu delweddau a chliwiau i gyfeirnodau mapiau	Lleoliadau amrywiol a gellir ei addasu i'w ddefnyddio unrhyw le

Gwybodaeth/Sgiliau	Defnyddio cyfeirnodau grid pedwar ffigur a chwe ffigur i ddod o hyd i leoedd, darllen a dehongli mapiau, defnyddio allwedd map, gosodi labeli ac anodi mapiau
Cysylltiadau Cwricwlwm (Lloegr)	Defnyddio wyth pwynt cwmpawd, cyfeirnodau grid pedwar ffigur, symbolau ac allwedd (gan gynnwys defnyddio mapiau'r Arolwg Ordnans) i feithrin eu gwybodaeth am y Deyrnas Unedig; defnyddio mapiau a mapio digidol i ddod o hyd i nodweddion a'u disgrifio
Cysylltiadau Cwricwlwm (Cymru)	Amlygu a dod o hyd i leoedd ac amgylcheddau gan ddefnyddio mapiau; defnyddio mapiau, delweddau a TGCh i ddod o hyd i wybodaeth leoliadol a'i chyflwyno
Cwricwlwm Rhagoriaeth yr Alban	Canlyniadau Astudiaethau Cymdeithasol: Pobl, Lleoedd a'r Amgylchedd: 2-13a, 2-14a

Gweithgaredd

Cydweddu disgrifiadau, o'r hyn y mae pobl yn fwyaf tebygol o'i wneud mewn lleoliad, gyda chyfeirnodau grid cymysgld; dod o hyd i leoliad lluniau sydd wedi cael eu tynnu ledled Prydain Fawr.

Cyflwyniad

Mapiau, delweddau a deunydd ysgrifenedig disgrifiadol sy'n cynnig cliwiau am leoedd: ble maen nhw, sut leoedd ydyn nhw a beth y gallwch chi ei wneud yno. Mae *Digimap for Schools* yn defnyddio symbolau a labeli ar raddfeydd gwahanol, ac mae'r rhain yn darparu gwybodaeth fanwl iawn am y lleoedd a'r tirweddau a ddangosir ar y map. Mae'r gweithgaredd hwn wedi cael ei gynllunio i helpu disgyblion i ddarllen a dehongli'r wybodaeth honno.

Prif weithgaredd

Cyn i chi ddechrau, efallai yr hoffech drafod rhai lleoedd cyfarwydd gyda'r dosbarth a ble y byddent yn fwyaf tebygol o, er enghraifft, fynd i siopa, mynd am dro, mynd i feicio, ac yn y blaen. Trafodwch sut gall mapiau eich helpu i amlygu beth y gallwch ei wneud mewn lleoliad.

Digimap for Schools

<http://digimapforschools.edina.ac.uk>

Mae'r gweithgaredd yn darparu set o 20 o luniau wedi'u trefnu ar bedair tudalen, yn dangos lleoliadau amrywiol ledled Prydain Fawr. Mae chwe thaflen waith ar gael sy'n cynnig tair lefel her wahanol. Mae'r ddwy gyntaf yn defnyddio'r holl luniau ac mae'r pedair olaf yn defnyddio un daflen luniau'r un yn unig.

Mae pob taflen waith yn cynnwys disgrifiad o'r hyn y gallech ei wneud yn y lle hwnnw, a chyfeirnod grid. Mae'r rhain wedi'u cymysgu. Bydd y disgyblion yn gweithredu fel ditectifs i ddarganfod ble mae'r lleoedd hyn.

Mae'r cyfarwyddiadau canlynol yn addas ar gyfer pob taflen waith.

Tasgau

- Agorwch *Digimap for Schools* a throwch y grid ymlaen. Teipiwch un cyfeirnod grid yn y blwch chwilio.
- Pan mae'r map yn agor, mae angen i'r disgyblion edrych ar y cliwiau ar y map i ddarganfod sut le yw hwn, a chydweddu pob cyfeirnod grid gyda llun, a disgrifiad 'mwyaf tebygol'. Gall y canlynol fod yn ddefnyddiol:
 - a. Defnyddio allwedd map i helpu i amlygu nodweddion, symbolau a llythrennau.
 - b. Closio a llacio llun y map i edrych ar raddfeydd gwahanol.
 - c. Symud y map ychydig i archwilio'r nodweddion a ddangosir.
- AWGRYM: Os ydynt yn colli'r lle y maent yn ei archwilio wrth symud y map, gwasgwch 'search' (chwilio) eto i ailganoli'r map ar y cyfeirnod grid.
- Yn ogystal â chwblhau'r daflen waith, gallwch ofyn i ddisgyblion ddefnyddio'r *Annotation tools* (offer anodi) i labeli'r lleoedd gyda rhif y llun a theitl, er enghraifft, 1. *Gorsaf Derby*. I wneud hyn:
 - a. Yn gyntaf, dewiswch liw, ffont a maint y testun.
 - b. Dewiswch yna cliciwch ar y lleoliad lle tynnwyd y llun. Ysgrifennwch enw'r lle gyda rhif y llun.
 - c. Pan fyddant wedi canfod yr holl luniau, gall y disgyblion roi teitl i'r map, ei gadw a'i argraffu fel bo'r angen.

Digimap for Schools

<http://digimapforschools.edina.ac.uk>

Mynd gam ymhellach

- Gofynnwch i ddisgyblion ymchwilio i ychydig mwy o luniau o leoedd ledled Prydain Fawr, gan ddefnyddio *Geograph*, a chreu cwestiynau 'Mwyaf tebygol' ar eu cyfer.
- Gofynnwch i ddisgyblion greu casgliad o luniau lleol a'u hamlygu ar fap lleol gan ddefnyddio cyfeirnodau grid chwe ffigur.
- Gofynnwch i ddisgyblion ymchwilio i rai o'r lluniau a ddarparwyd ac ymchwilio ymhellach i'r lle neu'r adeilad a ddangosir. Defnyddiwch rai mapiau o'ch dewis chi i ddangos y lleoliad.

Adnoddau

- A. Taflen atebion ar gyfer athrawon gyda rhifau delweddau, cyfeirnodau grid a disgrifiadau.
- B. Taflen waith – 20 disgrifiad a chyfeirnod grid. Mae rhifau'r lluniau eisoes wedi cael eu rhoi ar gyfer pob disgrifiad.
- C. Taflen waith – fel yr uchod, ond ni roddir rhifau'r lluniau (ychydig yn anoddach ar gyfer disgyblion gallu uwch).
- D. Taflen waith – disgrifiadau a chyfeirnodau grid ar gyfer delweddau 1–5 (Taflen H).
- E. Taflen waith – disgrifiadau a chyfeirnodau grid ar gyfer delweddau 6–10 (Taflen I).
- F. Taflen waith – disgrifiadau a chyfeirnodau grid ar gyfer delweddau 11–15 (Taflen J).
- G. Taflen waith – disgrifiadau a chyfeirnodau grid ar gyfer delweddau 16–20 (Taflen K).

(Mae taflenni D, E, F, G yn daflenni haws ar gyfer disgyblion sydd angen ychydig mwy o gymorth).

- H. Taflen luniau i gyd-fynd â D
- I. Taflen luniau i gyd-fynd â E
- J. Taflen luniau i gyd-fynd â F
- K. Taflen luniau i gyd-fynd â G

Dolenni

Delweddau *Geograph*. Dros 3.6 miliwn o luniau wedi'u safoni a'u geo-gyfeirio, sy'n rhad ac am ddim i'w defnyddio o dan drwydded *Creative Commons* <http://schools.geograph.org.uk/>

Defnyddio cyfeirnodau grid, canllaw rhyngweithiol –
<http://mapzone.ordnancesurvey.co.uk/mapzone/homeworkhelp.html>

© EDINA ym Mhrifysgol Caeredin 2013

Mae'r gwaith hwn o dan Drwydded Anfasnachol *Creative Commons Attribution*

Digimap for Schools

<http://digimapforschools.edina.ac.uk>

A. Taflen atebion

Rhif y llun	Ble mae'r lle hwn?	Yn y lle hwn, rydych yn fwyaf tebygol o...	Cyfeirnod grid
1	<i>The Swiss Re Tower</i> neu'r <i>Gherkin</i> , fel y'i gelwir, <i>City of London</i> (Dinas Llundain)	Gweld tirnod dinas enwog	TQ332812
2	Llwybr y Comisiwn Coedwigaeth, Abergorlech	Mynd i heicio trwy goedwig	SN587338
3	<i>Buckingham Palace</i> (Palas Buckingham)	Gweld ble mae'r Frenhines yn byw	TQ290796
4	Y môr. Arfordir gogleddol Sheppey, oddi ar Warden Point	Mynd i bysgota ar gwch	TR017733
5	Golygfa o draphont dros <i>Wey River</i> (Afon Wey), Guildford, Surrey	Cerdded wrth ymyl afon ac o dan draphont	SU992504
6	<i>Hampton Court Palace</i> (Palas Hampton Court)	Gweld rhywle sy'n enwog oherwydd Harri'r VIII	TQ157684
7	Amddiffynfa'r Ail Ryfel Byd, Shellness, Sheppey	Chwarae mewn hen adeilad amddiffyn yr Ail Ryfel Byd	TR052676
8	<i>Windsor Castle</i> (Castell Windsor), Windsor	Ymweld â chastell, siopa a mynd ar daith ar gwch	SU970770
9	Fferi ar <i>River Thames</i> (Afon Tafwys), Windsor	Mynd ar daith ar gwch ar y <i>Thames</i> (afon Tafwys)	SU968773
10	<i>Leeds Castle</i> (Castell Leeds), Leeds, Kent (Caint)	Ymweld â chastell yng nghefn gwlad	TQ836532
11	<i>Natural History Museum</i> (Amgueddfa Astudiaethau Natur)	Gweld morfil a dinosor	TQ266790
12	<i>Sheffield Railway Station</i> (Gorsaf Rheilffordd Sheffield)	Dal trên	SK357869
13	Gorsaf Llanberis, Rheilffordd yr Wyddfa	Teithio i fyny mynydd ar drên	SH582597
14	Yr arfordir yng Ngharreg Lydan, Gwarchodfa Natur Ynys Aberteifi	Gwyllo morloi a bwyta picnic	SN163512
15	Adfeilion castell Castell Newydd Emlyn, Sir Gâr	Ymweld â chastell adfeiliedig	SN310407
16	Pontarfynach	Dod o hyd i raeadrau	SN741772
17	Hostel Ieuencid Borth	Aros mewn Hostel Ieuencid	SN608907
18	<i>Rye Harbour</i> (Porthladd Rye), Sussex	Gwyllo cychod mewn porthladd	TQ942190
19	<i>Edinburgh Castle</i> (Castell Caeredin) http://www.geograph.org.uk/photo/28 - Hawlfraint y ddelwedd: Andy Stephenson	Ymweld â chastell wedi'i adeiladu ar graig folcanig	NT251735
20	<i>Tobermory Parish Church</i> (Eglwys Blwyf Tobermory), Tobermory, Isle of Mull http://www.geograph.org.uk/photo/15133 Hawlfraint y ddelwedd: J M Briscoe.	Ymweld ag eglwys ar ynys	NM503553

Digimap for Schools

<http://digimapforschools.edina.ac.uk>

B. Ditectifs Lluniau: Datrysych y dirgelwch ynghylch ble y tynnwyd y lluniau hyn!

Rhif y llun	Ble ydych chi'n fwyaf tebygol o...	Rhowch y cyfeirnod grid yma
1	Gweld tirmod dinas enwog?	
2	Mynd i heicio trwy goedwig?	
3	Gweld ble mae'r Frenhines yn byw?	
4	Mynd i bysgota ar gwch?	
5	Cerdded wrth ymyl afon ac o dan draphont?	
6	Gweld rhywle sy'n enwog oherwydd Harri'r VIII?	
7	Chwarae mewn hen adeilad amddiffyn yr Ail Ryfel Byd?	
8	Ymweld â chastell, siopa a mynd ar daith ar gwch?	
9	Mynd ar daith ar gwch ar y <i>Thames</i> (afon Tafwys)?	
10	Ymweld â chastell yng nghefn gwlad?	
11	Gweld morfil a dinosor?	
12	Dal trêr?	
13	Teithio i fyny mynydd ar drêr?	
14	Gwyllo morloi a bwyta picnic?	
15	Ymweld â chastell adfeiliedig?	
16	Dod o hyd i raeadrau?	
17	Aros mewn Hostel leuenctid?	
18	Gwyllo cychod mewn porthladd?	
19	Ymweld â chastell wedi'i adeiladu ar graig folcanig?	
20	Ymweld ag eglwys ar ynys?	

Cyfeirnodau grid				
TR017733	SN163512	SN310407	TQ836532	SU970770
SU968773	TR052676	SU992504	TQ266790	TQ332812
SH582597	SN741772	TQ942190	NT251735	SN587338
SK357869	SN608907	TQ157684	NM503553	TQ290796

Digimap for Schools

<http://digimapforschools.edina.ac.uk>

C. Ditectifs Lluniau: Cydweddwch y llun a dewch o hyd i'r lleoedd!

Rhif y llun	Ble allech chi fynd i...	Rhowch y cyfeirnod grid yma
	Gweld tîrnod dinas enwog?	
	Mynd i heicio trwy goedwig?	
	Gweld ble mae'r Frenhines yn byw?	
	Mynd i bysgota ar gwch?	
	Cerdded wrth ymyl afon ac o dan draphont?	
	Gweld rhywle sy'n enwog oherwydd Harri'r VIII?	
	Chwarae mewn hen adeilad amddiffyn yr Ail Ryfel Byd?	
	Ymweld â chastell, siopa a mynd ar daith ar gwch?	
	Mynd ar daith ar gwch ar y <i>Thames</i> (afon Tafwys)?	
	Ymweld â chastell yng nghefn gwlad?	
	Gweld morfil a dinosor?	
	Dal trê'n?	
	Teithio i fyny mynydd ar drê'n?	
	Gwyllo morloi a bwyta picnic?	
	Ymweld â chastell adfeiliedig?	
	Dod o hyd i raeadrau?	
	Aros mewn Hostel leuenctid?	
	Gwyllo cychod mewn porthladd?	
	Ymweld â chastell wedi'i adeiladu ar graig folcanig?	
	Ymweld ag eglwys ar ynys?	

Cyfeirnodau grid

TR017733	SN163512	SN310407	TQ836532	SU970770
SU968773	TR052676	SU992504	TQ266790	TQ332812
SH582597	SN741772	TQ942190	NT251735	SN587338
SK357869	SN608907	TQ157684	NM503553	TQ290796

Digimap for Schools

<http://digimapforschools.edina.ac.uk>

D. Ditectifs Lluniau: Yn fwyaf tebygol o...?

Mae'r lluniau, y disgrifiadau a'r cyfeirnodau grid hyn yn dangos lleoliadau ar gyfer diwrnodau allan penodol, ond maent wedi'u cymysgu! Allwch chi ddefnyddio eich sgiliau ditectif daearyddol i roi trefn arnyn nhw?

Cydweddwch y lluniau i'r gweithgaredd yn gyntaf. Yna, ymchwiliwch i'r cyfeirnodau grid cymysg i geisio darganfod ble mae pob lleoliad.

Ym mha le ydych chi'n fwyaf tebygol o...	Pa lun? (1-5)	Ble mae'r lle hwn? Rhowch enw'r lleoliad neu'r lle a ddangosir ar y map
Gweld tirnod dinas enwog?		
Mynd i heicio trwy goedwig?		
Gweld ble mae'r Frenhines yn byw?		
Mynd i bysgota ar gwch?		
Cerdded wrth ymyl afon ac o dan draphont?		

Cyfeirnod grid	<i>NODIADAU: dewch o hyd i'r cyfeirnodau grid hyn gan ddefnyddio'r offeryn chwilio ar Digimap for Schools. Sylwer y bydd unrhyw wybodaeth, fel enwau lleoedd neu nodweddion, yn eich helpu i gydweddu'r delweddau i'r gweithgareddau.</i>
SN587338	
TR017733	
TQ290796	
TQ332812	
SU992504	

Digimap for Schools

<http://digimapforschools.edina.ac.uk>

E. Ditectifs Lluniau: Yn fwyaf tebygol o...?

Mae'r lluniau, y disgrifiadau a'r cyfeirnodau grid hyn yn dangos lleoliadau ar gyfer diwrnodau allan penodol, ond maent wedi'u cymysgu!

Allwch chi ddefnyddio eich sgiliau ditectif daearyddol i roi trefn arnyn nhw?

Cydweddwch y lluniau i'r gweithgaredd yn gyntaf. Yna, ymchwiliwch i'r cyfeirnodau grid cymysg i geisio darganfod ble mae pob lleoliad.

Ym mha le ydych chi'n fwyaf tebygol o...	Pa lun? (6–10)	Ble mae'r lle hwn? Rhowch enw'r lleoliad neu'r lle a ddangosir ar y map
Gweld rhywle sy'n enwog oherwydd Harri'r VIII?		
Chwarae mewn hen adeilad amddiffyn yr Ail Ryfel Byd?		
Ymweld â chastell, siopa a mynd ar daith ar gwch?		
Mynd ar daith ar gwch ar y <i>Thames</i> (afon Tafwys)?		
Ymweld â chastell yng nghefn gwlad?		

Cyfeirnod grid	Beth allwch chi ddod o hyd iddo yno? Ysgrifennwch nodiadau os yw'n ddefnyddiol
TQ836532	
TR052676	
SU968773	
TQ157684	
SU970770	

Digimap for Schools

<http://digimapforschools.edina.ac.uk>

F. Ditectifs Lluniau: Yn fwyaf tebygol o...?

Mae'r lluniau, y disgrifiadau a'r cyfeirnodau grid hyn yn dangos lleoliadau ar gyfer diwrnodau allan penodol, ond maent wedi'u cymysgu!

Allwch chi ddefnyddio eich sgiliau ditectif daearyddol i roi trefn arnyn nhw?

Cydweddwch y lluniau i'r gweithgaredd yn gyntaf. Yna, ymchwiliwch i'r cyfeirnodau grid cymysg i geisio darganfod ble mae pob lleoliad.

Ym mha le ydych chi'n fwyaf tebygol o...	Pa lun? (11-15)	Ble mae'r lle hwn? Rhowch enw'r lleoliad neu'r lle a ddangosir ar y map
Gweld morfil a dinosor?		
Dal trêrn?		
Teithio i fyny mynydd ar drêrn?		
Gwyllo morloi a bwyta picnic?		
Ymweld â chastell adfeiliedig?		

Cyfeirnod grid	Beth allwch chi ddod o hyd iddo yno? Ysgrifennwch nodiadau os yw'n ddefnyddiol
SK357869	
SN163512	
TQ266790	
SH582597	
SN310407	

Digimap for Schools

<http://digimapforschools.edina.ac.uk>

G. Ditectifs Lluniau: Yn fwyaf tebygol o...?

Mae'r lluniau, y disgrifiadau a'r cyfeirnodau grid hyn yn dangos lleoliadau ar gyfer diwrnodau allan penodol, ond maent wedi'u cymysgu!

Allwch chi ddefnyddio eich sgiliau ditectif daearyddol i roi trefn arnyn nhw?

Cydweddwch y lluniau i'r gweithgaredd yn gyntaf. Yna, ymchwiliwch i'r cyfeirnodau grid cymysg i geisio darganfod ble mae pob lleoliad.

Ym mha le ydych chi'n fwyaf tebygol o...	Pa lun? (16–20)	Ble mae'r lle hwn? Rhowch enw'r lleoliad neu'r lle a ddangosir ar y map,
Dod o hyd i raeadrau?		
Aros mewn Hostel leuenctid?		
Gwyllo cychod mewn porthladd?		
Ymweld â chastell wedi'i adeiladu ar graig folcanig?		
Ymweld ag eglwys ar ynys?		

Cyfeirnod grid	Beth allwch chi ddod o hyd iddo yno? Ysgrifennwch nodiadau os yw'n ddefnyddiol
SN608907	
NT251735	
NM503553	
TQ942190	
SN741772	